

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Ľudské práva v médiách III.

O dôležitosti korektného zobrazovania
ľudskoprávnej problematiky
v mediálnom diskurze

Názov: Ľudské práva v médiách III. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze (jún 2025)

Vydalo: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Bratislava, 2025

Autorky:

Mgr. Anna Máriássyová
Mgr. Radka Vácnová, PhD.

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autorky.

Grafická úprava:

Kovidesign
Kamila Černáková

Fotografie použité v tejto publikácii sú ilustračné a boli riadne licencované z freepik.com.

ISBN: 978-80-8296-052-8

Obsah

Úvod	4
1 Poznámky k metodológii	7
2 Výsledky analýzy monitoringu médií	11
2.1 Informovanie o ľudských právach: skupiny obyvateľstva	12
2.2 Informovanie o ľudských právach: udalosti a témy	16
2.3 Informovanie o ľudských právach: kto prináša ľudské práva do mediálneho diskurzu	17
3 Zistenia a závery	19
→ Vyhodnotenie trendu: porovnanie s predchádzajúcim monitorovaným obdobím	21
→ Ľudskoprávne rámcovanie mediálnych výstupov je často implicitné	23
→ Nedostatočné vysvetľovanie ľudskoprávneho kontextu	24

Úvod

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) má podľa zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva okrem iných činností mandát aj na monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania, na šírenie povedomia o úlohe ľudských práv v demokratickej spoločnosti, uskutočňovanie výskumov a prieskumov v oblasti ľudských práv či vypracúvanie a uverejňovanie správ a odporúčaní o stave dodržiavania ľudských práv na Slovensku. Stredisko teda z podstaty svojho mandátu pravidelne sleduje, akým spôsobom sa ľudskoprávne témy komunikujú vo verejnom diskurze. V minulosti svoje závery, zistenia a odporúčania publikovalo nielen vo svojej každoročnej správe o dodržiavaní ľudských práv,¹ ale aj prostredníctvom špecificky zameraných analytických správ mediálneho zobrazovania rôznych ľudskoprávných tém.²

Stredisko zároveň už dlhodobo upozorňuje, že spôsob, akým sú ľudské práva zobrazované v mediálnom diskurze, môže mať zásadný vplyv na mieru a kvalitu porozumenia ich podstate a najmä univerzality. Analytické správy o dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze z júna 2024³ a decembra 2024⁴ upozornili na viaceré negatívne aspekty spôsobu mediálneho rámcovania ľudskoprávných tém. Najdôležitejšími zisteniami boli absencia korektnej ľudskoprávnej argumentácie pri prijímaní legislatívy, kedy politická reprezentácia často hovorí o porušovaní ľudských práv bez akejkoľvek ďalšej špecifikácie, ale aj absenciu niektorých skupín obyvateľstva v ľudskoprávnom diskurze. Ľudské práva vo významnej miere súvisia s ochranou práv menšín, čo v dôsledku ich vynechávania z mediálneho diskurzu môže spôsobiť, že im verejnosť tieto práva nebude pripisovať. Stredisko tiež opakovane upozornilo na nebezpečenstvo vyprázdňovania pojmu ľudských práv v súvislosti s vágnym a často povrchným informovaním.

1 Každoročne publikovaná *Správa o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike*, dostupná na <https://www.snspl.sk/nasa-cinnost/monitoring-a-reporting/sprava-o-dodrziavani-ludskych-prav/>

2 Analytické správy Strediska z monitoríngov médií zamerané napríklad na zobrazovanie sexuálneho obťažovania, násillia na ženách, diskriminácie, nenávisťných ideológií, migrácie či náboženských skupín sú dostupné na <https://www.snspl.sk/nasa-cinnost/vyskumna-cinnost/publikovane-vystupy-vyskumnej-cinnosti/>

3 Máriássyová, A., Vicenová, R. 2024. *Ľudské práva v médiách. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snspl.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach.pdf>

4 Vicenová, R., Máriássyová, A. 2024. *Ľudské práva v médiách II. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snspl.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach-2.pdf>

Táto správa preto sleduje, akým spôsobom sa mediálne informovanie o ľudskoprávnej problematike na Slovensku ďalej vyvíja. **Stredisko totiž považuje za potrebné neustále zdôrazňovať, že je úlohou nielen politickej reprezentácie, ale všetkých verejných aktérov vrátane novinárov a novinárov, prispievať ku korektnému a komplexnému informovaniu o ľudských právach ako o inštitúte, ktorý sa vzťahuje na všetkých ľudí bez rozdielu.** Nízka pozornosť venovaná explicitnému pomenovaniu súvisu s ľudskými právami totiž prispieva k nedostatočnému tematizovaniu niektorých tém a udalostí ako ľudskoprávných otázok. Cieľom série pravidelných mediálnych monitoringov o ľudských právach vo verejnom diskurze je preto identifikovať možnosti na zlepšenie mediálneho zobrazovania ľudskoprávnej problematiky, analyzovať vývoj diskurzu a poskytnúť tak relevantným aktérom návod na skvalitnenie informovania o ľudských právach, a tým aj posilňovanie povedomia verejnosti o ľudskoprávných témach.

Ambíciou Strediska je prostredníctvom série správ z monitoringu médií poskytnúť obraz o tom, v akom kontexte sa v slovenskom mediálnom priestore informuje o ľudských právach a zároveň upozorňovať na dôležitosť korektného a presného informovania o ľudskoprávných otázkach. Monitoring sa preto zameria na štyri otázky:

1. S ktorými skupinami sa v slovenskom mediálnom priestore spája informovanie o problematike ľudských práv, a ktoré skupiny v ňom, naopak, absentujú?
2. S ktorými udalosťami a témami sa v slovenských médiách spája informovanie o problematike ľudských práv?
3. Ktorí aktéri alebo subjekty prinášajú ľudskoprávne rámcovanie k sledovaným témam?
4. Ako sa informovanie o ľudských právach vyvíja v porovnaní s predchádzajúcimi monitorovanými obdobiami?

Zber dát prostredníctvom služby Mediaboard prebiehal v období 1.12.2024 – 31.5.2025 a sledoval 20 najnavštevovanejších online spravodajských portálov, ktoré boli identifikované na základe priemernej návštevnosti počas predchádzajúceho kalendárneho roka (január – december 2024) (Tabuľka 1), čiže pred začiatkom zberu dát na rok 2025. Výskumné správy z prvého a z druhého polroka 2024 boli publikované v júni a v decembri 2024⁵ a boli vypracované na základe rovnakých metodologických východísk. Záver tejto správy preto obsahuje aj stručné porovnanie zistení v doterajších monitorovacích obdobiach.

⁵ Máriássyová, A., Vicenová, R. 2024. *Ľudské práva v médiách. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach.pdf>
Vicenová, R., Máriássyová, A. 2024. *Ľudské práva v médiách II. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze (december 2024)*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach-2.pdf>

Tabuľka 1 Najnavštevovanejšie spravodajské portály za január až december 2024 (podľa spriemerovaných mesačných hodnôt návštevnosti)⁶

Spravodajské portály	
1. aktuality.sk	11. startitup.sk
2. pluska.sk	12. hnonline.sk
3. sme.sk	13. refresher.sk
4. zoznam.sk	14. tvnoviny.sk
5. pravda.sk	15. dennikn.sk
6. cas.sk	16. noviny.sk
7. topky.sk	17. sita.sk
8. azet.sk	18. emefka.sk
9. dobrenoviny.sk	19. standard.sk
10. interez.sk	20. rtvs.sk

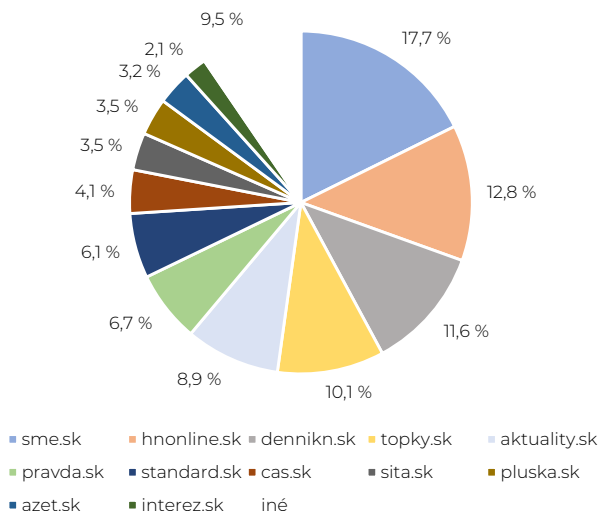
8

Sledované boli mediálne výstupy, v ktorých sa objavilo kľúčové slovo *ľudské práva* alebo *ľudskoprávny* vrátane ich ďalších gramatických tvarov. Z ďalšej analýzy boli vylúčené výstupy, ktoré boli publikované ako upútavky na iné články, články z kategórie rýchlych správ, ktoré obsahovali iba krátku a málo hodnotnú informáciu, a blogy. Celkovo bolo analyticky spracovaných 4 879 mediálnych výstupov.

Kľúčové slová boli zachytené v mediálnych výstupoch všetkých sledovaných online spravodajských médií. Medzi päť spravodajských portálov, ktoré najčastejšie rámcujú témy ako ľudskoprávne (Graf 1), patria portály *sme.sk* (17,7 %), *hnonline.sk* (12,8 %), *dennikn.sk* (11,6 %), *topky.sk* (10,1 %) a *aktuality.sk* (8,9 %). V porovnaní s mediálnym pokrytím ľudskoprávnych tém v predchádzajúcich sledovaných obdobiach (tzn. december 2023 – december 2024) sa výrazne znížil podiel príspevkov na portáli *standard.sk*. V predchádzajúcom monitoringu na ňom bolo publikovaných 9,9 % sledovaných príspevkov, v aktuálnom sledovanom období publikovaných len 6 % z nich s ďalším výrazným poklesom v apríli a máji.

⁶ Gemius Slovakia (2024). IABmonitor. Dostupné na <https://e-public.gemius.com/sk/rankings/14345>

Graf 1 Podiel mediálnych výstupov týkajúcich sa ľudskoprávnej problematiky z celkového počtu mediálnych výstupov, podľa sledovaných médií⁷

Výsledný dataset 4 879 mediálnych výstupov bol následne podrobený obsahovej analýze so zameraním na tri aspekty: zaradenie do domáceho alebo zahraničného spravodajstva; identifikácia konkrétnej skupiny obyvateľstva, s ktorou je v mediálnom výstupe spojené informovanie o ľudskoprávnej problematike; a tiež označenie aktéra alebo subjektu, ktorý v analyzovanom texte priniesol ľudskoprávne rámcovanie použitím slov „ľudské práva“ alebo „ľudskoprávny“.

Nasledujúci text obsahuje v častiach týkajúcich sa jednotlivých skupín obyvateľstva aj kategóriu *konkrétne ľudské práva*. Pomenovanie konkrétnych práv bolo sledované len v prípade, ak ľudské práva neboli spomenuté v súvislosti s konkrétnou skupinou obyvateľstva, a výhradne vtedy, ak boli použité v súvislosti s kľúčovými slovami. Kategória *bez špecifikácie* tak zahŕňa tie príspevky, ktoré neobsahovali ani pomenovanie skupín obyvateľstva ani konkrétnych práv.

⁷ V kategórii iné sú zahrnuté médiá s najnižším počtom analyzovaných článkov (menej ako 100): startitup.sk, noviny.sk, rtvs.sk, tvnoviny.sk, zoznam.sk, refresher.sk, emefka.sk a Dobrenoviny.sk.

Z hľadiska zdroja alebo subjektu, ktorý v texte pracuje so slovami *ľudské práva* a *ľudskoprávny*, boli rozlišované tri skupiny:

Názov – ľudskoprávne rámcovanie sa vyskytlo prostredníctvom názvu organizácie, inštitúcie alebo inej entity, ktoré obsahuje slovné spojenie „ľudské práva“. Sledovanými kategóriami boli názov medzinárodnej inštitúcie (napr. Európsky súd pre ľudské práva), vnútroštátnej inštitúcie (napr. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva), mimovládnej organizácie (napr. Inštitút ľudských práv) a iné (napr. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Citát – ľudské práva boli v príspevku priamo spomenuté v konkrétnom citáte oddelenom úvodzovkami. Sledovanými kategóriami citáty medzinárodných inštitúcií, vnútroštátnych inštitúcií, mimovládnych organizácií a expertnej obce, politických osobností a iných osôb. Ako *politici* boli kódované osoby, ktoré sú politicky aktívne na lokálnej alebo celoštátnej úrovni. V prípade ľudí reprezentujúcich konkrétnu inštitúciu (napr. predseda vlády, ministri, ministerky a pod.) boli ich citácie kódované na základe kontextu – ak sa vyjadrovali v mene inštitúcie (napríklad o postoji ministerstva k predkladanému zákonu), kódovaný bol citát inštitúcie; ak vyjadrenie zaznelo v rámci všeobecnej politickej diskusie (napríklad komunikovanie postoja politickej strany), bolo kódované ako citát politika.

Redakcia – do tejto kategórie boli zaradené ostatné príspevky, napríklad tie, kedy bolo ľudskoprávne rámcovanie prinesené redakciou, resp. autorom alebo autorkou článku, priamym pomenovaním konkrétnej témy ako ľudskoprávnej, parafrázou mediálnych vyjadrení alebo charakteristikou rôznych organizácií ako ľudskoprávných.

V súvislosti s výsledkami a zisteniami prezentovanými v tejto správe je zároveň nevyhnutné zdôrazniť, že správa vyhodnocuje iba to, o ktorých skupinách obyvateľstva sa v súvislosti s ľudskoprávnym rámcovaním hovorí, a nie to, či dané mediálne výstupy vyzývajú na posilnenie alebo naopak oslabenie ich ľudských práv, keďže to nebolo jej cieľom. **Monitoring zároveň zachytával iba tie články, v ktorých sa vyskytovali kľúčové slová *ľudské práva* a *ľudskoprávny*. Analyzovaná vzorka tak neobsahuje príspevky, ktoré o ľudskoprávných témach hovoria bez toho, aby boli explicitne pomenované ako ľudskoprávne.**

2. Výsledky analýzy monitoringu médií

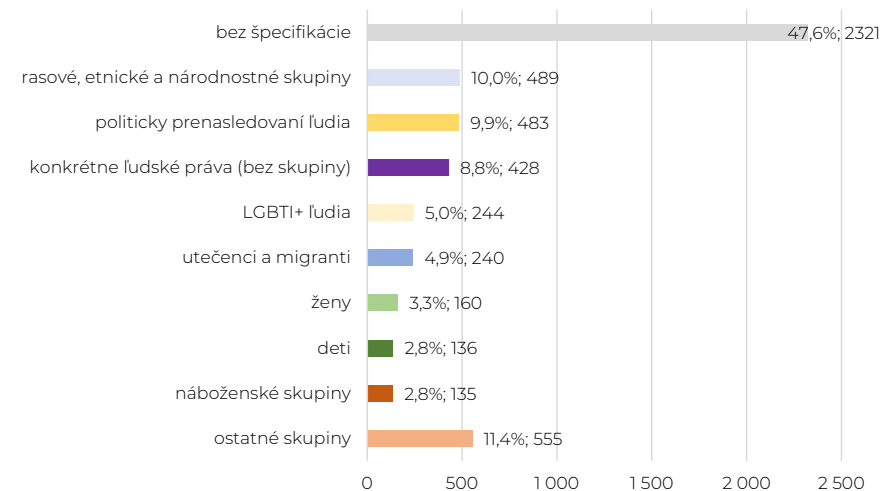
2.1 Informovanie o ľudských právach: skupiny obyvateľstva

Aj v tomto sledovanom období v slovenskom mediálnom priestore pretrvávalo informovanie o ľudských právach *bez špecifikácie* skupín alebo konkrétnych práv, keďže takéto príspevky tvorili 47,6 % celkového počtu analyzovaných príspevkov. V porovnaní s predchádzajúcimi sledovanými obdobiami ide o stabilizáciu podielu príspevkov bez špecifikácie (prvý polrok 2024 61,8 %, druhý polrok 2024 44,7 %).

Proporčne najvyššie zastúpenie z hľadiska informovania v ľudskoprávnom kontexte mala skupina *rasových, etnických a národnostných skupín* (10 % analyzovaných príspevkov, Graf 2). V porovnateľnej miere sa vyskytovali aj *politicky prenasledovaní ľudia* (9,9 %) alebo články, ktoré síce nespomínali konkrétnu skupinu ľudí, ktorej sa ľudskoprávna problematika týkala, ale uviedli *konkrétne ľudské právo* (8,8 %). Medzi *ostatné skupiny* sú zaradené tie, ktoré sa vyskytovali v menšej miere, napríklad novinári a novinárky, väzni, ľudia so zdravotným znevýhodnením alebo inde nezaradené skupiny ľudí (spolu 11,4 %).

12

Graf 2 Miera špecifikácie informovania o ľudských právach vo všetkých analyzovaných mediálnych výstupoch⁸

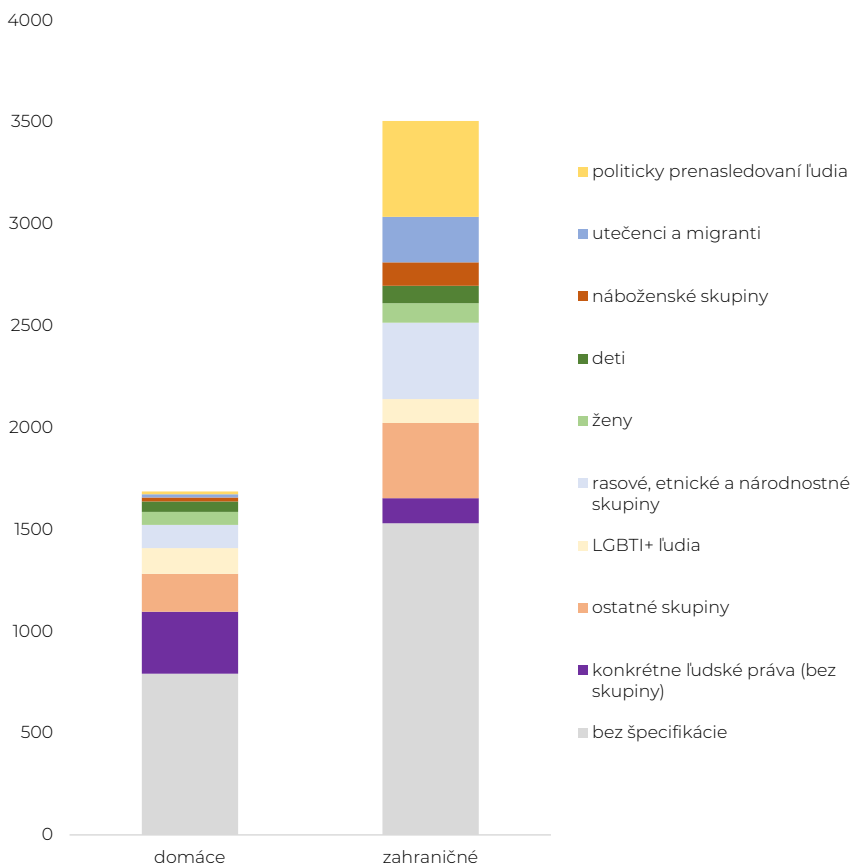
⁸ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

Obsah kategórie *konkrétne ľudské práva* je do veľkej miery určovaný vyjadreniami vnútroštátnych a medzinárodných ľudskoprávných inštitúcií. Významná časť príspevkov informovala o rozsudkoch Európskeho súdu pre ľudské práva proti Slovenskej republike, ktoré najčastejšie konštatovali porušenia justičných práv týkajúce sa dĺžky alebo priebehu súdneho procesu. Ľudskoprávna argumentácia bola prítomná aj vo výstupoch verejného ochrancu práv pri kritike predkladaných zákonov alebo existujúcej praxe (právo na ochranu pred mučením a neľudským zaobchádzaním v mimoriadnej správe, právo na súkromie pri návrhu zákona o mimovládnych organizáciách). Práve diskusia o návrhu zákona o mimovládnych organizáciách sa vyznačovala využívaním ľudskoprávnej argumentácie takmer všetkých aktérov a aktérok, ktorí sa vyjadrovali proti prijatiu tohto zákona – napríklad už spomínaný verejný ochranca práv, ale aj komisár Rady Európy pre ľudské práva a zástupkyňa občianskej spoločnosti. O práve na osobnú slobodu a ochranu pred nútenou prácou sa hovorilo v súvislosti s návrhom na zavedenie povinnej práce pre lekársku profesiu, v súvislosti s protivládnyimi protestami sa vyskytovalo právo na zhromažďovanie. Okrem tém, ktoré reagovali na aktuálne politické dianie, sa priebežne počas sledovaného obdobia v médiách spomínalo napríklad právo na bývanie, o ktorom v súvislosti s bytovou krízou hovorila Amnesty International Slovensko. Okrem toho sa ojedinele vyskytovali špecifické prípady, keď boli ako ľudské práva označené napríklad právo mať sa rád alebo právo byť neuveriteľne smiešny, ktoré zjavne nemajú oporu v medzinárodných ľudskoprávných dokumentoch.

Početnosť uvádzania konkrétnych skupín obyvateľstva pri informovaní o ich právach sa výrazne líšila podľa toho, či išlo o správy z domáceho alebo zahraničného prostredia (Graf 3). Podiel príspevkov *bez špecifikácie* sa líšil len mierne (50 % v domácom a 46 % v zahraničnom spravodajstve), väčšie rozdiely je možné pozorovať pri článkoch, ktoré hovoria o konkrétnych skupinách obyvateľstva. Najvýraznejší rozdiel sa vyskytoval pri *politicky prenasledovaných osobách*; v domácom spravodajstve boli v súvislosti s ľudskými právami spomínané v 0,8 % príspevkov (demonštrácie na protivládnych protestoch), zatiaľ čo v zahraničnom spravodajstve v 14,2 % príspevkov. Najčastejšie sa v týchto prípadoch informovalo o dianí v Turecku, Bielorusku, Rusku a Srbsku, ojedinele aj v iných krajinách. Značný rozdiel v intenzite informovania je aj pri *utečencoch a migrantoch*, ktorých sa týkalo iba 1 % príspevkov v domácom spravodajstve a 6,8 % v zahraničnom spravodajstve – najčastejšie v súvislosti so sprísňovaním migračnej politiky v Spojených štátoch a následnými deportáciami. Informovanie o právach *rasových, etnických a národnostných skupín* prevláda v zahraničnom spravodajstve najmä v súvislosti s právami obyvateľstva Palestíny. Na-

opak, v spravodajstve z domáceho prostredia bola výrazne zastúpená kategória *konkrétne ľudské práva* (19,4 %), a to najmä prostredníctvom informovania o rozsudkoch ESLP voči Slovenskej republike.⁹ Ostatné sledované kategórie boli medzi domácim a zahraničným spravodajstvom porovnateľné.

Graf 3 Počet mediálnych výstupov o konkrétnych skupinách obyvateľstva podľa domáceho a zahraničného spravodajstva¹⁰

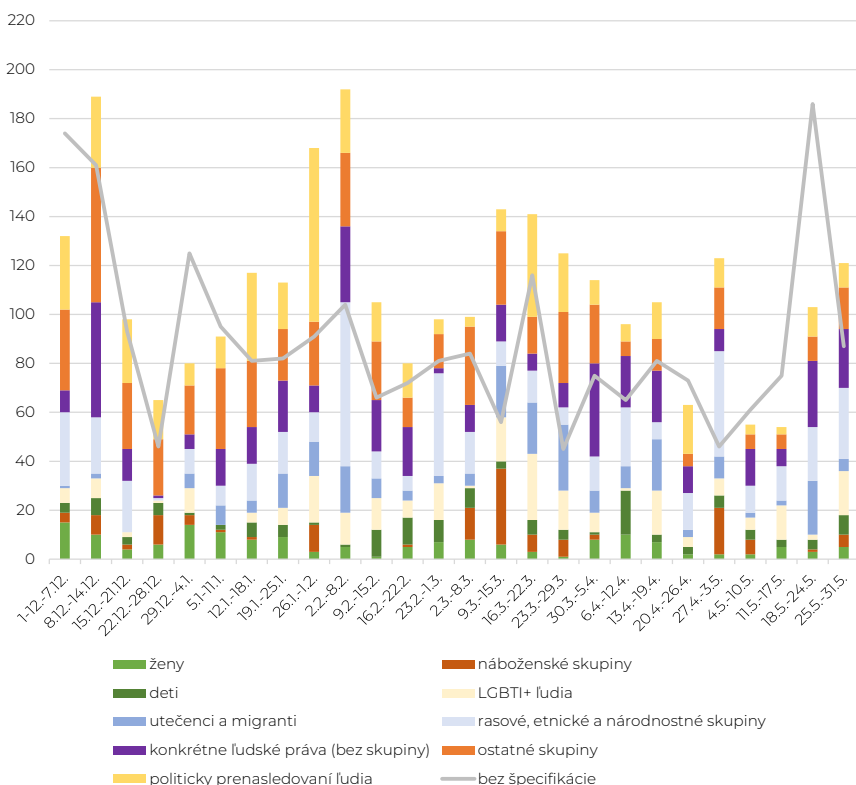
⁹ Napríklad sa v sledovanom časovom období informovalo o prípade Kulák proti SR, kedy išlo o porušenie práva na súkromie, v prípade Kiaček proti SR o porušenie práva na spravodlivý súdny proces a v prípade M.B. proti SR o právo na súdne konanie v primeranej lehote.

¹⁰ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

2.2 Informovanie o ľudských právach: udalosti a témy

O ľudskoprávnej tematike sa v sledovanom období najčastejšie informovalo na začiatku decembra s ďalšími vrcholmi na prelome januára a februára, v druhej polovici marca a na konci mája (Graf 4). V týchto obdobiach sa zároveň zvýšil podiel príspevkov *bez špecifikácie* konkrétnych skupín, ktorých sa ľudské práva týkajú.

Graf 4 Počet analyzovaných mediálnych výstupov podľa skupín v sledovanom období¹¹

¹¹ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

Skupina *politicky prenasledovaných ľudí* sa v médiách vyskytovala najmä v súvislosti protivládnyimi protestami v Gruzínsku a ich násilným potláčaním, informovaním o prezidentských voľbách v Bielorusku na konci januára, zatýkaním opozičných politikov v Turecku a následnými protestami a tiež protivládnyimi a študentskými protestami v Srbsku. Diskusia o ľudských právach *národnostných, rasových a etnických skupín* sa v domácom prostredí dostala do popredia na začiatku februára, keď došlo k úmrtiu muža z Ukrajiny v nákupnom centre v Bratislave. Priebežne sa v domácom spravodajstve vyskytovali aj príspevky týkajúce sa segregácie rómskych detí vo vzdelávaní. V zahraničnom kontexte tejto téme výrazne dominovala diskusia o genocíde palestínskeho obyvateľstva v pásme Gazy, ktorá bola prítomná takmer počas celého sledovaného obdobia. *LGBTI+ ľudia* boli v domácom spravodajstve najviac spomínaní v polovici marca, keď došlo k samovražde chlapca v Košiciach pre šikanovanie kvôli sexuálnej orientácii. Výraznejšie sa o tejto skupine ľudí informovalo aj v súvislosti s návrhom na zmenu ústavy, podľa ktorého mali byť ústavou uznané iba dve pohlavia a obmedzené možnosti sexuálnej výchovy na školách a osvojenia detí homosexuálnymi párami. V zahraničnom spravodajstve išlo prevažne o články pokrývajúce situáciu v Maďarsku a najmä zákaz Prideu v Budapešti.

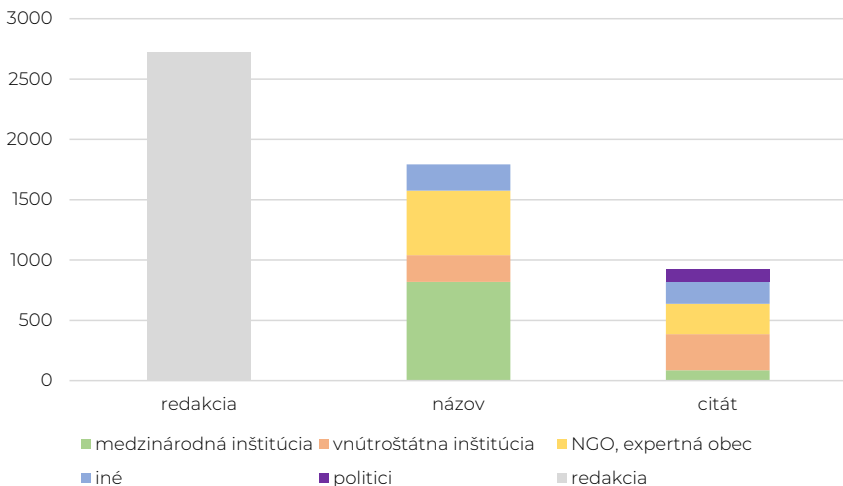
Pri *náboženských skupinách* sa o ľudských právach hovorilo najčastejšie v marci kvôli prenasledovaniu náboženskej skupiny alavitov v Sýrii. Z *ostatných skupín* boli v priebehu celého obdobia najčastejšie v súvislosti s ľudskými právami spomínaní ukrajinskí vojnoví zajatci. V priebehu marca sa intenzívne informovalo o ľuďoch užívajúcich drogy, keď došlo k zadržaniu bývalého filipínskeho prezidenta Duterteho kvôli spôsobu vedenia vojny proti drogám. Pravidelne sa v súvislosti s ľudskými právami informuje aj o udelení trestu smrti alebo jeho vykonaní v rôznych krajinách sveta.

2.3 Informovanie o ľudských právach: kto prináša ľudské práva do mediálneho diskurzu

Výrazne najčastejšie sa termín „ľudské práva“ v sledovaných príspevkoch vyskytoval v texte *redakcie* (Graf 5). Značná časť týchto príspevkov sa týkala informácií o vyhláseniach alebo aktivitách organizácií, ktoré redakcia označila ako ľudskoprávne, početné boli aj parafrázy vyjadrení iných aktérov. Druhým najčastejším zdrojom ľudskoprávneho rámcovania bol *názov inštitúcie*, ktorá svojim názvom implicitne rámcuje reportované témy ako ľudskoprávne. V prípade *medzinárodných inštitúcií* bolo ľudskoprávne rámcovanie posilnené predovšetkým zmienkami o Európskom súde pre ľudské práva a Vysokom komisárovi OSN pre ľudské práva. V kategórii názov *neziskových a mimovládnych organizácií* bola najčastejšie spomínaná organizácia Sýrske pozorovateľské centrum pre ľudské práva. Najzriedkavejšie boli ľudské práva do diskurzu prinášané prostredníctvom konkrétnych citátov. Príkladom sú *medzinárodné inštitúcie*, kde je počet príspevkov zmieňujúcich ich názov desaťnásobne vyšší ako počet príspevkov zmieňujúcich ich citáciu.

17

Graf 5 Počet mediálnych výstupov o ľudských právach podľa zdroja rámcovania¹²

¹² Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o ľudských právach.

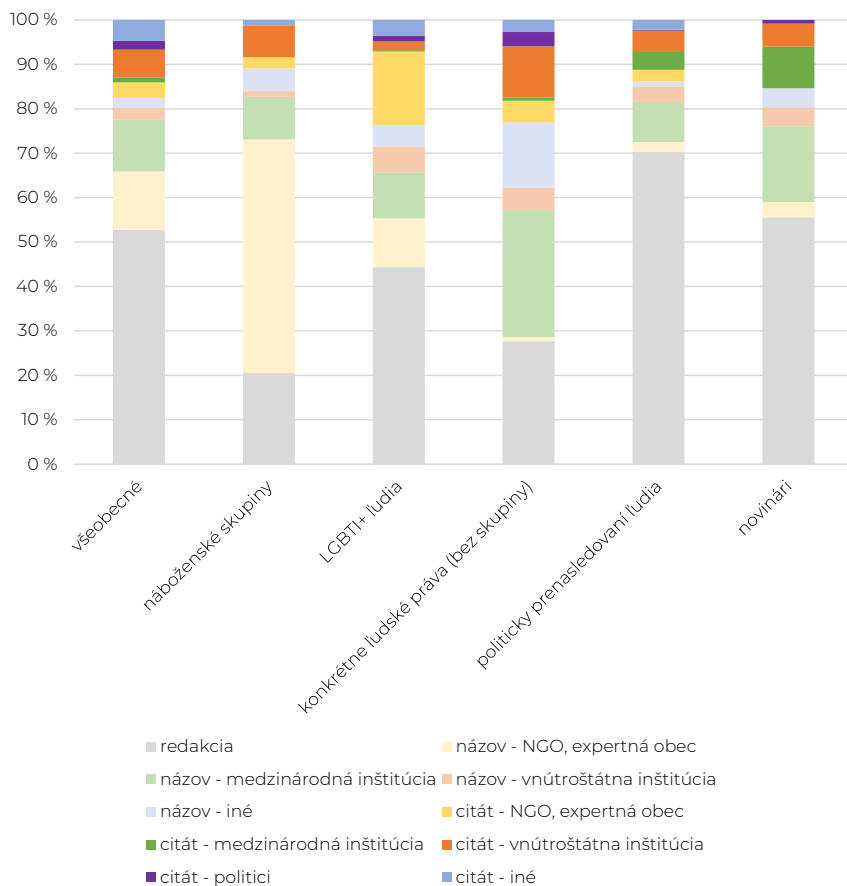
Výrazné rozdiely boli pozorované v štruktúre zmienok o ľudských právach v rámci sledovaných skupín obyvateľstva. Pri *náboženských skupinách* napríklad dominuje ľudskoprávne rámcovanie prostredníctvom názvu *mimovládnej organizácie* (53 %, Graf 6). Je to spôsobené rozsiahlym informovaním o násilnostiach medzi náboženskými skupinami v Sýrii, keďže v týchto prípadoch sa príspevky väčšinou odvolávali na Sýrske pozorovateľské centrum pre ľudské práva. Nadpriemerné zastúpenie pri *LGBTI+ ľuďoch* mali *citáty neziskových organizácií a expertnej obce* (16 %), v ktorých boli ľudské práva explicitne pomenované. Rozsiahlo sa informovalo napríklad o dianí v Maďarsku a zákaze pochodu Pride v Budapešti. Vo všeobecnosti však ide o tému, pri ktorej sa redakcie najčastejšie odvolávajú na expertnú obec.

Najvyšší podiel zmienok *názvu medzinárodnej inštitúcie* bol zaznamenaný pri pomenovaní *konkrétnych ľudských práv* (29 %). Takmer výhradne išlo o Európsky súd pre ľudské práva, a to v súvislosti s jeho rozhodnutiami v konkrétnych prípadoch alebo novými podaniami, ale aj informovaním o jeho judikatúre v kontexte navrhovaných legislatívnych zmien (novela zákona o neziskových organizáciách). V oblasti *konkrétnych ľudských práv* bol zároveň zaznamenaný najvyšší podiel kategórie *názov – iné* (16 %) spôsobený rámcovaním prostredníctvom zmienok o Všeobecnej deklarácii ľudských práv a Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Názvy týchto dohovorov sa však v mnohých prípadoch nepoužívajú korektne a bývajú uvádzané nesprávne.¹³ Rovnako bol v tejto kategórii najvyšší podiel citácií vnútroštátnych inštitúcií (12 %) najmä vďaka vyjadreniam verejného ochrancu práv.

Príspevky, v ktorých bola téma ľudských práv prinesená redakciou, sa v najvyššej miere vyskytovali pri politicky prenasledovaných ľuďoch (70 %). Špecifikom informovania o tejto skupine je, že zdrojom informácií sú v mnohých prípadoch ľudskoprávne organizácie, ale keďže ide v drvivej väčšine prípadov o agentúrne správy zo zahraničia, objavujú sa v príspevkoch iba prostredníctvom formulácií ako „skupiny na ochranu ľudských práv upozornili...“ či „podľa ľudskoprávných organizácií...“. V niektorých príspevkoch sa vyskytujú aj konkrétne názvy organizácií, v téme politicky prenasledovaných ľudí napríklad organizácia Viasna z Bieloruska, prípadne Human Rights Watch. Podiel *citátov medzinárodných inštitúcií* bol najvyšší pri informovaní o *novinároch a novinárkach* (10 %). V médiách sa v týchto prípadoch vyskytli vyjadrenia komisára Rady Európy pre ľudské práva a vysokého komisára OSN pre ľudské práva, ktorí sa v reakcii na aktuálne udalosti vyjadrovali k potrebe chrániť práva novinárskej obce.

¹³ Príklady nesprávne použitých názvov v analyzovaných článkoch sú Európsky dohovor o ľudských právach, Dohovor o ľudských právach alebo Medzinárodný dohovor o ľudských právach.

Graf 6 Podiel mediálnych výstupov o zdrojoch ľudskoprávneho rámcovania podľa vybraných skupín¹⁴

¹⁴ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o ľudských právach.

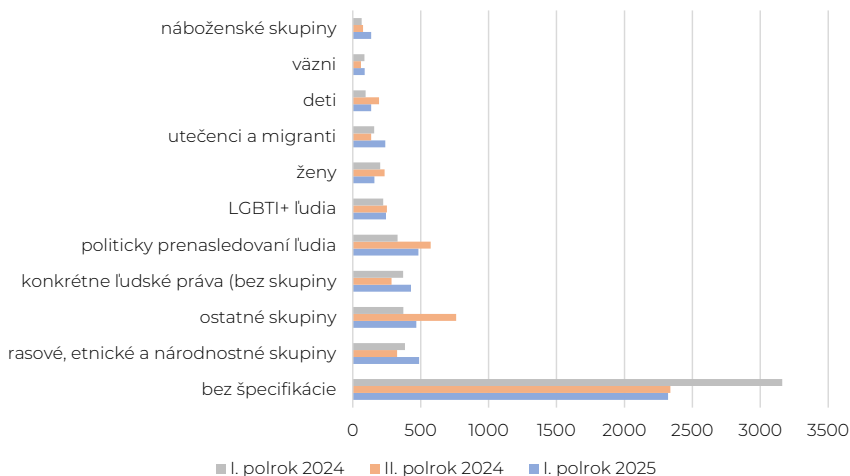

3. Zistenia a závery

→ Vyhodnotenie trendu: porovnanie s predchádzajúcim monitorovaným obdobím

Spôsob informovania o ľudskoprávnej problematike a témy príspevkov v monitorovaných slovenských médiách sa v prvom polroku 2025 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím výrazne nezmenil. Mierne sa zvýšil podiel príspevkov informujúcich o ľudských právach v súvislosti s etnickými, rasovými a národnostnými skupinami a tiež utečencami a migrantami, čo bolo dané udalosťami v domácom a zahraničnom priestore. Nadalej však **prevažuje informovanie o ľudských právach bez dostatočného kontextu**, tzn. bez explicitného informovania o osobách alebo skupinách osôb, ktoré sú spomínané v súvislosti s ľudskými právami (Graf 7). Výraznejšie zmeny nenastali ani pri pomere mediálnych výstupov o ľudských právach medzi domácim a zahraničným spravodajstvom. **Aj v tomto období sa potvrdilo, že udalosti v domácom aj medzinárodnom priestore zásadne ovplyvňujú mieru zobrazovania jednotlivých skupín obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami, a tým pádom aj to, ktoré skupiny sa v tejto súvislosti neobjavujú.** Z tohto dôvodu sa, napríklad, udržala zvýšená miera informovania o ľudských právach politicky prenasledovaných ľuďoch, a to najmä zo zahraničia, a v súvislosti s dianím v USA sa zvýšil podiel zmienok o ľudských právach migrantov a utečencov. Rovnako sa potvrdili limitácie z hľadiska toho, ktoré skupiny sa v mediálnom diskurze jasne spájajú alebo nespájajú s ľudskoprávnym rámcovaním. **Stredisko opakovane upozorňuje, že môže dôjsť k nižšej citlivosti verejnosti na nedostatočnú ochranu práv istých skupín obyvateľstva v dôsledku toho, že sa o nich v súvislosti s ľudskými právami nehovorí, alebo hovorí len ojedinele.**

Graf 7: Počet mediálnych výstupov o skupinách obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami v rokoch 2024 až 2025¹⁵

22

V súvislosti s ich ľudskými právami sú zobrazovaní najmä politicky prenasledovaní ľudia či rasové, etnické a národnostné skupiny. Iné skupiny, napríklad ženy alebo deti sa v súvislosti s ľudskými právami spomínajú v médiách iba v obmedzenej miere a ľudia vo vyššom veku alebo ľudia so zdravotným znevýhodnením sa už tradične nespomínajú takmer vôbec.

Zároveň je nevyhnutné pripomenúť, že táto analýza zahŕňala len tie články, ktoré explicitne hovorili o ľudských právach, preto nie je vylúčené, že o ďalších ľudskoprávnych témach sa v médiách síce hovorilo, avšak bez ľudskoprávneho rámcovania. Príkladom takejto závažnej témy s rozsiahlymi ľudskoprávnymi dôsledkami je vojna na Ukrajine, ktorá sa síce vo verejnom diskurze vyskytuje stále veľmi intenzívne, avšak aj z výsledkov tejto analýzy vyplýva, že jej spojenie s ľudskoprávnou tematikou je len minimálne.

Podobne ako v predchádzajúcom sledovanom období, kedy sa pri kritike legislatívnych zmien (tzv. lex atentát) využívala ľudskoprávna argumentácia, sa tento trend prejavil aj v diskusiách o zákone o mimovládnych organizáciách, kedy bolo opakovane explicitne pomenované ohrozené ľudské práva, najmä právo na súkromie. Z hľadiska ľudskoprávneho rámcovania ide o pozitívny trend a **je mimoriadne dôležité, že sa do diskusií o pripravovanej legislatíve prinášajú aj medzinárodné ľudskoprávne záväzky Slovenskej republiky.**

¹⁵ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

→ Ľudskoprávne rámcovanie mediálnych výstupov je často implicitné

Monitoring zdrojov ľudskoprávneho rámcovania priniesol dôležité zistenia pre hodnotenie charakteru ľudskoprávneho diskurzu. Spojenie konkrétnej skupiny ľudí s ľudskými právami je často pomerne implicitné a bez jasného pomenovania, že ide alebo môže ísť o porušovanie ľudských práv. Ide najmä o prípady, kedy sa téma ľudských práv do diskurzu často dostáva prostredníctvom názvov inštitúcií alebo organizácií, ktoré o nejakej téme hovoria, prípadne pomenovania zdroja informácie ako ľudskoprávnej inštitúcie, skupiny, aktivistov atď. Výrazná väčšina takýchto príspevkov sú agentúrne články zo zahraničného spravodajstva, ktoré o udalostiach informujú pomerne stručne a ľudskoprávnym kontextom sa ďalej nezaoberajú. Výsledkom je, že **síce v príspevku existuje prepojenie zobrazovanej témy na ľudské práva, je však príliš implicitné** na to, aby malo potenciál formovať povedomie verejnosti o problematike ľudských práv. Ľudskoprávne rámcovanie prítomné vďaka názvom konkrétnych inštitúcií je síce dôležité, je však potrebné uvedomiť si, že ak sa o ľudskoprávných témach vyjadruje inštitúcia, ktorá ľudské práva v názve nemá, toto rámcovanie sa z príspevku **vytráca**.

23

Príkladom toho, že názov inštitúcie nie je dostatočný na porozumenie konceptu ľudských práv zo strany verejnosti, je informovanie o tom, že sa nejaká osoba obrátila na Európsky súd pre ľudské práva. Ak nie je uvedené, porušenie akých práv daná osoba namietala, verejnosť môže získať skreslený pohľad na kompetencie tohto súdu.

Pri porovnaní sledovaných skupín obyvateľstva sa zároveň vyskytujú veľké rozdiely v tom, kto ich prináša do ľudskoprávneho diskurzu, čo má následne vplyv na spôsob zobrazovania problematiky. Vyjadrenia expertnej obce, ľudskoprávných inštitúcií alebo mimovládnych organizácií rozvíjajú a vysvetľujú ľudskoprávny aspekt danej témy a pre plnohodnotné informovanie je kľúčové, aby boli títo ľudia pri informovaní o ľudskoprávných témach oslovení čo najčastejšie.

→ Nedostatočné vysvetľovanie ľudskoprávneho kontextu

S vyššie uvedeným fenoménom súvisí aj otázka hĺbky informovania o téme ľudských práv. Ak sa v príspevku vyskytujú ľudské práva iba v názve inštitúcie alebo organizácie, nemusí byť čitateľstvu zrozumiteľné, prečo sa k danej téme vyjadrujú. Príkladom môže byť diskutovaná novela zákona o mimovládnych organizáciách, ktorá mala zaviesť povinné zverejňovanie darcov. Vyjadroval sa k nej aj komisár Rady Európy pre ľudské práva, avšak iba časť článkov obsahovala informáciu, že navrhovaný zákon môže byť v rozpore s právom na súkromný život. Podobne aj pri informovaní o podaniach na Európsky súd pre ľudské práva sa zvyčajne informuje o konkrétnom prípade a konkrétnych osobách a väčšinou absentuje informácia o tom, porušenie ktorých ľudských práv daná osoba namieta.

24

Pri niektorých témach, ktoré sa v monitoringu vyskytovali takmer výlučne prostredníctvom pomenovania ľudskoprávnych organizácií, nemusí byť verejnosti jasné, prečo sa k nim tieto organizácie vyjadrujú a aký majú súvis s ľudskými právami. Príkladom môže byť informovanie o treste smrti v Číne a Saudskej Arábii. Ide o porušenie ľudských práv, ktoré je zakázané napríklad Európskym dohovorom o ľudských právach a druhým opčným protokolom k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach, ale tento ľudskoprávny kontext sa nevyskytol ani v jednom z analyzovaných príspevkov. Zároveň chýbajú aj informácie o tom, že v týchto konkrétnych krajinách sa trest smrti nemusí vykonávať len v prípade najzávažnejších zločinov, ale môže byť nástrojom politického prenasledovania. Podobne aj v prípade politických väzňov takmer vždy absentuje kontext, z ktorého by bolo zrejmé, prečo ide o ľudskoprávnu otázku – podľa Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach nikto nesmie byť mučený alebo podrobovaný krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu (čl. 7), nesmie byť svojvoľne zatknutý alebo zadržaný (čl. 9), všetky osoby sú si pred súdom rovné a každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom (čl. 14), každý má právo zastávať svoj názor bez prekážky a na slobodu prejavu (čl. 17), na pokojné zhromažďovanie (čl. 21) alebo byť volený (čl. 25). Nejde pritom o citovanie konkrétnych ľudskoprávnych záväzkov, ale o uvedenie kontextu, prečo je daná téma spájaná s ľudskými právami. Nejasné prepojenie s ľudskými právami má aj informovanie o civilných obetiach konfliktu v Sýrii a vojny na Ukrajine. Okrem porušenia zásad vedenia vojny ide aj o zásadné porušenia práva na život, čo však nebolo tematizované ani raz. Dôsledné in-

formovanie o ľudskoprávnom kontexte je pritom kľúčové pre porozumenie tejto problematike a **povrchné informovanie môže, naopak, spôsobiť nepochopenie významu systému ľudských práv.**

Ďalším pozorovaným problémom je nejasné pomenovanie skupín, ktoré sú obeťou porušovania práv. Napríklad pri informovaní o genocíde palestínskeho obyvateľstva sa ako obeť často pomenúvajú obyvatelia Gazy. Zahmlieva sa tak podstata genocídy, ktorou je snaha o zničenie národa alebo skupiny ľudí, prípadne vytvorenie takých podmienok, ktoré spôsobia jej úplné alebo čiastočné zničenie. **Bez explicitného pomenovania, koho sa takéto konanie má týkať, sa oslabuje význam pojmu genocída.** Ďalším dlhodobo pozorovaným príkladom nedostatočného pomenovania obetí je aj zobrazovanie Saudskej Arábie ako štátu, ktorý porušuje ľudské práva, často ale bez ďalšej špecifikácie a pomenovania konkrétnych ľudskoprávnych problémov.

Ako pozitívne príklady možno v tejto súvislosti hodnotiť komunikáciu Amnesty International Slovensko a verejného ochrancu práv, ktorí vo svojich mediálnych výstupoch podrobne informujú o ľudskoprávnych aspektoch daných tém. V prípade AI Slovensko je to napríklad dlhodobo téma práva na bývanie, práva na vzdelanie (segregácia rómskych detí), práva na sociálne zabezpečenie (novela zákona o službách zamestnanosti) alebo na pokojné zhromažďovanie (lex atentát). Rovnako využíva ľudskoprávnu argumentáciu vo svojich stanoviskách aj verejný ochranca práv, napríklad v reakcii na viaceré prípady policajného násillia (právo na ochranu pred mučením a neľudským zaobchádzaním), novelu zákona o športe (právo na vzdelanie a slobodný výber povolania) či výmaz listu vlastníctva z katastra nehnuteľností (právo na súdnu ochranu a na rešpektovanie súkromného a rodinného života). **Ľudské práva tak neostávajú iba abstraktným pojmom, ale spájajú sa konkrétnymi aspektami bežného života.**

25

Stredisko apeluje na všetkých aktérov a aktérky, aby venovali zvýšenú pozornosť korektnému a dôslednému informovaniu o ľudskoprávnej problematike, a to najmä dôslednejšiemu vysvetľovaniu kontextu reportovaných udalostí s cieľom posilniť povedomie verejnosti o podstate a dôležitosti ľudských práv.

Zoznam grafov a tabuliek

Graf 1	Podiel mediálnych výstupov týkajúcich sa ľudskoprávnej problematiky z celkového počtu mediálnych výstupov, podľa sledovaných médií	9
Graf 2	Miera špecifikácie informovania o ľudských právach vo všetkých analyzovaných mediálnych výstupoch	12
Graf 3	Zobrazované skupiny alebo práva v kontexte uvádzania domáceho a zahraničného právneho rámca, v rámci mediálnych výstupov, ktoré pomenúvajú skupinu ľudí alebo konkrétne práva	14
Graf 4	Zobrazovanie skupín obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami podľa domáceho a zahraničného spravodajského kontextu	15
Graf 5	Počet analyzovaných mediálnych výstupov podľa skupín v sledovanom období	16
Graf 6	Zmienky o obhajcoch a obhajkyniach ľudských práv v domácom spravodajstve v priebehu sledovaného obdobia	17
Graf 7	Zmienky o obhajcoch a obhajkyniach ľudských práv v zahraničnom spravodajstve v priebehu sledovaného obdobia	18